

En av dessa morgnar...

Han skriver vid sidan av eller man skulle kunna säga att han är en god iakttagare. Att vara en politisk skribent i tiden och samtidigt kombinera detta med en allseende poets inkännande, känsliga förmåga - ja det är en svår kombination.

På något sätt måste författaren både avhandla yta och djup. Detta märks i Göran Greiders dikter. Han pendlar mellan ett politiskt klassmedvetande över till ett intuitivt personligt inkännande med sina närmaste, sin familj, mor och far.

Någonstans i denna kollision kommer Göran Greider in i språket, förvandlar det till underhållande korta dikter och till längre prosalyriska målningar. Göran har utgivit tio diktsamlingar, samt politiskt vinklade utgåvor. Han säger sig vara kommunist i vissa stunder - i andra socialist - i det tredje fallet socialdemokrat. Redan denna splittring medför frågor och spontana frågetecken. I nio olika avsnitt presenteras här Greiders liv och leverne.

Han säger sig inte vilja bli utvikt eller granskad, men ändock blir det en personlig utveckling. Det börjar med en sorts bondebetraktelse, där det redan skördade höet vilar i solen dvs. på höhässjornas tid. Det heter:

*Men en ljummen
kväll i juli satte höhässjorna
sig i rörelse - som långhåriga hundar
tittande under lugg - och lämnade
bara sina avgnagda
trästörar kvar.*

Under denna tid finns intryck från skolan, där "klassrummet glider fram som en båt genom vinterlandskapet". Och när läsaren får följa med ut i mammas kök står hon där med det vanliga förklädet och sonen skriver: "Och med det där förklädet/ som hon vrider sina händer i som om hon försökte/ bli ren från något mer -". "Farsan" är sjöman till en början men övergår sedan till marknader som i Kivik och andra platser, där han gör sig känd och förmodligen uppskattad.

Görans ungdom innehåller dåtidens läsning som von Däniken, men övergår sedan i de övre tonåren till Lagerkvist, Williams, Snyder och revolutionärer som Withman, Neruda och Majakovskij. En gitarrexperimenterande unge poeten stannar även vid Dylan och Cash.

De är fyra kommunister på Torsväg - kanske är det fyra vilsekomna själar som inte riktigt har hittat hem. I dikten hänger en kvinna tvätt och hennes fingrar förvandlas till klädnypor.

1978 dras även boxaren Lillen Eklund in i det poetiska landskapet och poeten kan plötsligt fråga: "Lillen, varför förlorar du alltid/ i oktober när nätterna redan blivit så mörka". Förflyttning sker.

Landsbygden blir stad och redan under 80-talet kan poeten betrakta ett nedslitet Stureplan. Skymningen över Vesuvius ligger tung och barmhärtiga diakonissor går omkring och plåstrar om. Poeten Greider blir far och det är naturligtvis omvälvande. Föräldraskapets insikt resulterar i ett antal dikter om livets glömskor och hastiga utveckling.

I bokens mitt överraskar Greider med ett antal "bibelsidor". Kommunisten, som befinner sig i den materialistiska dialektikens mönster, uppvisar här en annan sida av personligheten. Kanske har han varit blind som Qusimodo en gång år 1482, eller har en omvändelse skett då Notre-Dame stod i lågor? Ja, ingen vet.

Dock vilar Gilgamesheposet i författarens penna, då en taxichaufför på den skånska slätten förvandlas till en Utnapistim, uppstigande ur den stora floden.

Landsbygden är liksom för oss alla ett hotat landskap med avfolkning, uttunning och avhästning åtminstone vad gäller ardenner. Greider beskriver byarna, de avfolkade bruksorterna och ett Kvarnsveden, som står öde i skymningen. Han lider men ändå - de gamla bruksorterna á la Lesjöfors med förtryckande och förödande industrikapitalism var heller inget att stå efter.

Så kommer naturen, som självfallet står en skrivande poet nära, såsom humlan, talgoxen och självklar trädbeskärning och utrensning. Fladdermössen finns där på logen, naturligt infogade i det ålderdomliga ladugårdsvirket. En dikt, som lyfter i all sin enkelhet handlar om den återkommande fågeln, som flyger från bärande gren. Det heter: "När fågeln lyfter gungar grenen". Eller i diktens mitt "Grenen gungar där fågeln lyft" och i dess slut summeras erfarenheten:

*Grenen darrar av glädje när den nya
klimatmedvetna
människan passerar
med sina oändlig lätta steg.*

Därefter kommer läsaren till socialistkapitlet. Här beskrivs bl.a. de kända studentrevolterna under förfluten tid. En dikt heter Därför är jag socialist.

I ett återkommande mönster radas upp ett antal tänkare, som har inspirerat författaren. Det börjar självfallet med Karl Marx, en av de få ekonomer som gjort en totalanalys av 1800-talets industriella utveckling.

Det pinsamma är bara att den övergripande marxismen under tid varit en både plågsam och skadlig närvaro för mänsklig intellektuell utveckling. Jag kan bara påminna mig om den beklagliga inverkan, som detta tänkande hade på olika ämnen vid våra universitet under 60- och 70-talen. En förödande trångsynthet, som påverkade både historiesyn och litteratursyn.

När Greider blandar in "bergspredikan" och därmed följande religiösa associationer blir det lite för mycket.

Dock - Göran Greider är i första hand en politisk redaktör med rätt att skriva nyenkel poesi. Metaforen lyser med sin frånvaro och de stora existentiella greppen saknas. Det är ändå högst meningsfullt att lyssna till poeten Greiders poetiska röst i det konkreta landskap han så väl behärskar.

Hans-Evert Renérius

Bok: Göran Greider. En av dessa morgnar ska du stiga upp sjungande. Självbiografiska sviter. Bonniers. s 285.